

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ **STRATEGIE**

2016/2020

Název a adresa všech škol a školských zařízení (dle rejstříku), pro které platí tato ŠPS:

Základní škola Opava, Mařádkova 15 – příspěvková organizace

Adresa a ředitelství školy nebo

školského zařízení: Základní škola Opava, Mařádkova 15, 746 01 Opava

Jméno a příjmení ředitele: Mgr. Michal Vitásek

Telefon na ředitele: 734 854 515

E-mail na ředitele: michal.vitasek@zsmaradkova.cz

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Pro vypracování Školní preventivní strategie byl použit **metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28 z 11. 1. 2012.**

Nárůst různých forem rizikového chování včetně užívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

A. Zmapování situace pro vytýčení cílů ŠPS

1. Sociální a jiné okolí školy

Škola je plně organizována, má dvě oddělená samostatná pracoviště, původní ZŠ Mařádkova, jež se nachází v centrální části města, byla ke školnímu roku 2004/05 sloučena se ZŠ Krnovskou, která se nalézá v městské části Jaktař.

Škola na ulici Mařádkova využívá tři budovy umístěné nad sebou. Dvě propojené slouží svými devíti školními třídami, menší tělocvičnou, jazykovou a počítačovou učebnou žákům prvního stupně. Třetí budovu s přístavbou sportovní haly navštěvují žáci druhého stupně. Nachází se v ní 17 učeben, z toho 10 je vyhrazeno jednotlivým kmenovým třídám, ostatní slouží jako kompletně vybavené učebny fyziky, chemie, cizích jazyků a výpočetní techniky. V přístavbě haly jsou školní dílny, nad dílnami se nachází školní cvičná kuchyň.

Součástí školního pozemku je také školní hřiště pro míčové hry a areál zahrady se záhony a menším sadem. Velká sportovní hala je využívána v hodinách tělesné výchovy a pro sportovní utkání žáků.

Žáci navštěvující budovu na Krnovské ulici mají k dispozici 9 tříd, vybavenou učebnu fyziky a chemie, vlastní hudebnu, velkou počítačovou učebnu, keramickou dílnu a tělocvičnu. Družina ke svému provozu využívá třídy prvního stupně. Všechny učebny obou škol jsou vybaveny audio i videotechnikou, počítači i přístupem k internetu.

Převážná většina žáků jsou děti bydlící v nejbližším okolí školy, přibližně 5% žáků dojíždí z odlehlejších částí Opavy nebo z blízkých vesnic.

2. Informace od učitelů

Učitelé odpovídali na otázky v rámci dotazníkového šetření.

Jak hodnotíte situaci v oblasti forem rizikového chování na naší škole?

Této oblasti je věnována dostatečná pozornost z řad vyučujících. Máme vypracovaný program, který zajišťuje žákům různé besedy, přednášky... Žáci vědí, kdo z učitelů je školní metodik prevence (je to zapsáno i v žákovských knížkách) a mohou jej s problémem navštívit, poradit se.

Problémy jsou prozatím na hranici únosnosti, i když stoupá agresivita dětí mezi sebou (neadekvátní jednání, netolerance, ubližování, věčné posmívání, hádky vyvolané zbytečnými poznámkami), chybí důvěra žáka k učitelům, rovněž je nedostatečná pomoc ze strany rodičů při řešení problémů s chováním žáků, ...

Na jaké jevy by se měla škola zaměřit?

Na šikanu, kyberšikanu, na agresivitu a hrubost žáků vůči sobě, na vulgární vyjadřování v přítomnosti učitelů a pracovníků školy, na nevhodné chování žáků k dospělým, na kouření, na záškoláctví...

Co by učitelé potřebovali k tomu, aby se jim lépe řešily formy rizikového chování v třídních kolektivech?

V případě řešení závažnějšího problému včasnou pomoc odborníka (psychologa).

Většina učitelů se shodla pro lepší spolupráci rodičů se školou. Chybí jasnější vymezení pravomoci učitele. Prevence probíhá pouze ve škole, absence prevence v rodinách. Nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti.

3. Informace od zákonných zástupců

Pro zákonné zástupce probíhají pravidelně třídní schůzky, problémy bývají řešeny formou diskuse, kdy se většinou zákonní zástupci obražejí na třídního učitele svého dítěte, a ten problém buď řeší sám, nebo se obrací na metodika prevence, výchovného poradce či speciálního pedagoga.

Učitelé nabízejí všem zákonným zástupcům možnost individuální konzultace. Zákonní zástupci mají také možnost navštívit i výuku (zejména na prvním stupni), poznat tak prostředí školy a lépe tak chápat potřeby svých dětí ve škole.

Pro zlepšení kontaktů dalo mnoho učitelů zákonným zástupcům k dispozici své telefonní číslo i e-mailovou adresu pro řešení neodkladných záležitostí i mimo pracovní dobu.

4. Informace od žáků

Žáci mají zájem získat přehled o všech nebezpečích forem rizikového chování, celoročně a ve všech předmětech na toto téma diskutovat, mít smysluplné aktivity mimo školu. Umění odmítat a reagovat, umění vyhledat a poskytnout pomoc, umět komunikovat s linkami pomoci, vyhledat je.... to je pro žáky velmi důležité.

První stupeň – diskuse v rámci výuky i mimo ni

Druhý stupeň – diskuse v rámci třídnických hodin ke zmapování situace ve škole

Hodiny občanské výchovy, výchovy ke zdraví a v rámci mezipředmětových vztahů i s jinými předměty (přírodopis, chemie)

Schránka důvěry

Třídnické hodiny

Individuální pohovory školního metodika prevence

5. Informace z vyhodnocení MPP realizovaných na škole v uplynulých letech

Za problémy v oblasti primární prevence považují:

- nedostatečnou ochranu dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti,
- vysokou společenskou toleranci k legálním drogám,
- absenci pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví,
- prevenci pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků, absenci prevence v rodinách,
- podceňování primární prevence,
- mobilní telefony, internet.

B. Stanovené cíle ŠPS

a) dlouhodobé cíle

- Vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování).
- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu.
- Vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů.
- Vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti.
- Vychovávat žáky ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání.
- Vést žáky k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii.
- Preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času.
- Učit žáky takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě (zaměřit se na činnostní učení s využitím v praxi).

b) střednědobé cíle

Pedagogové:

- Vzdělávat pedagogy v oblasti prevence školního násilí, práce třídního učitele s třídním kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák.
- Klást důraz na prevenci.
- Zavádět do výuky efektivní metody, jako je projektové vyučování.
- Efektivní výuku podporovat exkurzemi, besedami, návštěvami kulturních a společenských center a akcí.
- Snažit se posílit výuku cizích jazyků s důrazem na jazyk anglický, ale rozšířit možnost komunikace i v jiných cizích jazycích.
- Vést žáky k využívání komunikačních a informačních technologií, podporovat výuku na počítačích a jejich využívání.
- Vést žáky k volbě povolání, za tím účelem preferovat výuku pracovního vyučování a pracovních činností jak v povinné části, tak i v oblasti volitelných předmětů.

Zákonní zástupci:

- Účast na formálních i neformálních akcích.
- Prohlubovat spolupráci se zákonnými zástupci v oblasti forem rizikového chování.

Žáci:

- Zvládat školní práce, rozvoj osobnosti se všemi dovednostmi a schopnostmi, rozpoznat SP jevy a krizové situace, umět vhodně reagovat.

c) krátkodobé cíle

Stanovené krátkodobé cíle jsou obsahem Minimálního preventivního programu na daný školní rok.

C. Realizace školní preventivní strategie

a) Všichni pedagogičtí pracovníci dbají, aby uplatňovaná prevence forem rizikového chování u žáků byla prováděna komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence forem rizikového chování u žáků dotýká:

- oblast zdravého životního stylu (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- oblast společenskovední (komunikace, sociální dovednosti a kompetence),
- oblast přírodovědná (biologie člověka, biologické účinky drog, chemie),
- oblast výchovy ke zdraví a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace),
- oblast sociálně-právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy)
- oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, kriminalita, delikventní chování, šikanování, rasismus).

b) Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

c) Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

- d) Efektivní primární prevence – kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy, především programy pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku, zaměřené na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládnání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnání úzkosti a stresu apod.
- e) Na systému primární prevence se v naší škole podílí ředitel školy, školní metodik prevence v úzké spolupráci s výchovným poradcem, speciálním pedagogem, třídní učitelé a všichni ostatní pedagogičtí pracovníci.

D. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce – Mgr. Silvie Lidmilová

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence a školním speciálním pedagogem aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Komunikuje s pedagogy a sbírá podněty. Učitelé se na výchovného poradce obracejí v případech

- výskytu agresivního chování ve třídě
- signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové)
- náhlého i trvalého neúspěchu v učení
- obtížné komunikace, konfliktu se zákonnými zástupci
- porušování pravidel
- krádeží ve třídách

Výchovný poradce diagnostikuje situaci. Navrhuje opatření, setkání zainteresovaných lidí, vede individuální konzultace s dětmi, se zákonnými zástupci, informuje o kontaktech na další pomoc, linku bezpečí a další organizace. Obrací se na sociální odbor či kurátory v případě podezření na problém v rodině nebo při porušování zákona.

Metodik prevence – Mgr. Jiří Zdrálek

Metodik prevence spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice forem rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.

Speciální pedagog – Mgr. Jiří Zdrálek

Spolupracuje s výchovnou poradkyní, školním metodikem prevence a společně realizují programy na minimalizaci rizikového chování. Vyhledává žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky sociálně znevýhodněné. Zařazuje žáky do speciální pedagogické péče. Poskytuje individuální pomoc žákům při začleňování se a přizpůsobení se školnímu prostředí. Provádí diagnostickou a intervenční činnost. Nabízí pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti. Komunikuje s pracovníky dalších poradenských pracovišť. Obrací se na sociální odbor či kurátory v případě podezření na problém v rodině nebo při porušování zákona. Pomáhá při spolupráci se zákonnými zástupci žáka. Poskytuje pomoc při vzájemné komunikaci pedagogů se žáky a žáků mezi sebou.

Učitelé

Učitelé se věnují v rámci své výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Oslovují a zapojují do řešení problémů výchovného poradce a metodika prevence. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na týmových schůzkách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu se zákonnými zástupci žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace (e-mail, mobil).

Vedení školy:

Ředitel školy: Mgr. Michal Vitásek

Zástupci ředitele školy: Mgr. Věra Malcherová, Mgr. Lenka Očenášková

Sledují efektivitu prevence forem rizikového chování. Sledují problémy v kontextu celé školy a dělají personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Účastní se v případě potřeby zásadních setkání rodiny a školy.

E. Sociální síť spolupracujících organizací

PPP Opava
SVP
Policie ČR
Městská policie ČR
OSPOD
Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy
Elim
SPC
Slezské gymnázium Opava
Centrum inkluze
Úřad práce
CPIV – Centrum podpory inkluzivního vzdělávání
Swing o. s.
Eurotopia o. s.
Občanské sdružení Preeduk
Fond ohrožených dětí
Klokánek
Dzoe o. s.

F. Platná legislativa

- 1) Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010-28
- 2) Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j. 22294/2013-1
- 3) Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci a postihu záškoláctví č. j. 10 194/2002-14

- 4) Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- 5) Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č. j. 14 423/1999-22
- 6) Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j. 11 691/2004-24
- 7) Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci postihu záškoláctví č. j. 10194/2002-14
- 8) Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č. j. 37014/2005-25
- 9) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákonů č. 383/2005 Sb., č. 112/2006 Sb., č. 158/2006 Sb., č. 161/2006 Sb.,

G. Hodnocení

V roce 2020 proběhne vyhodnocení ŠPS 2016 – 2020. Bude analyzován výskyt řešených sociálně patologických jevů na škole.

V Opavě dne 1. 9. 2016

Mgr. Michal Vitásek, ředitel školy

Mgr. Jiří Zdrálek, školní speciální pedagog

Mgr. Jiří Zdrálek, školní metodik prevence